

Τὸ κατωτέρω φιλοτέχνημα, δι' οὗ ὁ πολυμαθὴς καὶ σεβαστὸς γέρων κ. Α. Ι. Μαρτζώκης ἠθέλησε νὰ κοσμήτῃ τὰς στήλας τοῦ «Ἀνθῶνος» εἶναι, καθ' ἡμᾶς, ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων καὶ σπουδαιοτέρων τῆς ἱταλικῆς φιλολογίας. Εἶναι ποίησις ἄνευ μέτρου καὶ ἄνευ ὁμοιοκαταληξίας, ἀλλὰ καὶ ἔνεκα τούτου δυσκολώτερον ἔργον. Πᾶς τις γινώσκει ὅτι ἡ ποίησις δὲν συνίσταται εἰς τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ εἰς τὰς ἰδέας, εἰς τὰς ἐπινοίας, εἰς τὸ πνεῦμα τῆς συνθέσεως. Ὁ Γηλέμαχος τοῦ Φανελῶνος, ὅπως μνημονεύσωμεν λίαν γνωστὸν πόνημα, δὲν συνεγράφη διὰ στίχων οὔτε ὁμοιοκαταληκτῶν οὔτε μὴ, εἶναι ὅμως ἀληθὲς ἐποποιεῖται. Ἡ ὁμοιοκαταληξία, ἔκαιρείται τῶν ἔργων τῶν μεγάλων συγγραφέων καὶ τῶν πράγματι ποιητῶν, δύνανται ἐν γένει νὰ θεωρηθῇ ὡς πικύγιον, χάριν τοῦ ὁποίου θυσιάζεται εὐνότε ἡ ἰδέα διὰ καὶ οἱ ἐλευθέριοι στίχοι εἰσι καὶ σοβαρώτεροι καὶ δυσκολώτεροι, καθ' ὅσον ἐν αὐτοῖς τὸ μελωδικόν τῆς ὁμοιοκαταληξίας δὲν ἀπῆλθε τὴν καλαισθησίαν τοῦ πνεύματος καὶ δὲν καλύπτει, ὡς συμβαίνει συχνάκις, τὴν κενότητα τῶν ἰδεῶν· ἀλλὰ περιβάλλονται αὗται γλαφυρότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν διὰ τοῦ εὐτορνεύτου τοῦ στίχου καὶ τοῦ εὐήχου τοῦ μέτρου. Πλὴν καὶ τῶν πλεονεκτημάτων τούτων δὲν στερεῖται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σύστημα, ὅπερ οὐκ ἔστιν ὅμως καὶ ἀπλὴ πεζογραφία. Δὲν σύγκριται μὲν ἐκ στίχων ὁμοιοκαταληκτῶν ἢ καὶ μόνον ἐμμέτρων, οὐδ' καὶ μάλιστα ὁρᾷται τις ν' ἀποφύγῃ ἀπαιτεῖ ὅμως καὶ τινὰ ρυθμὸν, ἐξαρτώμενον ἀπλῶς καὶ μόνον ἐκ τῆς καλαισθησίας τοῦ συγγραφέως—διευθετησιν γραμμῶν τοιαύτην, ὥστε τὸ σύνολον νὰ παρέχῃ πᾶς εὐάρεστον καὶ ἀνελαγικὸν σχῆμα—εὐκαλόηστον συνδυαστὴν λέξεων, ἀποτελουσῶν ὅπως δῆποτε καὶ ὅταν ἐνεῖται κατὰ γραμμὰς διακεκριμέναις ἐννοίαις. Συνήθως εἰς τοιαύτου εἶδους ἔργον, εἴαν ἔστι τὸ ἐπιγράμμα, δὲν γίνεται χρῆσις διαστή-

ξεως· εἶναι δὲ εἰσέτι ἐκκενρῆς τὸ ζήτημα τοῦτο μεταξὺ τῶν Ἱταλῶν φιλολόγων· φρονούμεν ὅμως, ὅτι καλῶς ἐπραξεν ὁ συγγραφεὺς νὰ διαστίξῃ τὸ σύνθεμά του τοῦτο, διότι, καθ' ἡμᾶς, ἐνῶ τὸ ἐπιγράμμα στερεῖται ὅλων ἐκείνων τῶν στοιχείων, ἅτινα ὠραΐζουσι καὶ ἐξείρουσι τὴν ποίησιν, δὲν πρέπει νὰ προστίθῃται αὐτῷ εἰς ἐπιμέτρον καὶ τὸ δυσκατάληπτον τῆς ἐννοίας, ὅπερ ἐνδέχεται νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς ἑλλείψεως τῆς στίξεως.

Ἐκτὸς τούτου περατηρούμεν, ὅτι ὁ Κος Μαρτζώκης, ὡς συνέταξε τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἔργον, ἐπήνεργε μεγίστην πρόοδον εἰς τὴν ἐπιγραφικὴν. Καὶ πράγματι ἐπέκτεινε νὰ ὅρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων μέχρι τούδε περιορίζετο, μορφώσα· αὐτὴν οὕτως, ὥστε ν' ἀπαθῇ ἐπιθετική μεγίστη· ἀναπτύξεως καὶ ποικιλίας, ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῆς φαντασίας καὶ τῆς κινήσεως τῶν αἰσθημάτων, ἀπεκδυμένην τοῦ μνημειακοῦ ἢ καὶ χαρκατῆρος, ὃν ἀποκλειστικῶς σχεδὸν περιεβάλλετο, ἵνα ἀναλάβῃ ὕψος χάριεν, γοργόν, συνάμα δὲ καὶ σεμνόν, ἀξιοπρεπές, σοβαρὸν, καὶ ἔνεκα τούτου ἐπιτηδεῖον πρὸς πᾶν ἀντικείμενον, θεησκεπτικόν, ἠθικόν, πατριωτικόν καὶ δὴ καὶ ἑρωτικόν, καθισταμένου οὕτω πράγματι ἀληθὲς λορική ποίησις ἀπληλαγμένη τῶν δεσμῶν ἐκείνων, οὓς οἱ πρῶτοι νομοθέται πάσης τέχνης εὐαρεστοῦνται νὰ τῇ πολυπλασιάζωσι.

Δὲν ἐννοοῦμεν βεβήως νὰ πράγματι τοῦτο ἐνταῦθα περὶ ἐπιγραφικῆς· προστάξμεν ἀπλῶς γινώμεν, οὐχὶ ὅπως ἐκτελέσωμεν τὸ ἔργον τοῦ Κ. Μαρτζώκη, διότι δὲ ἔχει ἀνάγκην τῶν ἐκείνων μας, ἀλλ' ὅπως καταδείξωμεν τὴν ἀξίαν τοιαύτου εἶδους καλλιτεχνήματος, καὶ ἐκφράσωμεν τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως εὐρημιμητὰς ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ, καὶ ἐν τῇ δημοτικῇ γλώσσῃ μᾶλλον ἢ ἐν τῇ λογίᾳ, καθ' ὅσον φρονούμεν ὅτι ἐν ἐκείνῃ καὶ οὐχὲ εἰς τὰ sesquipedalia verba ταύτης ἀνευρίσκεται ἡ ἀπρόσμενος πικρὸς αἰσθημα-

τος ἔκφρασις, ἐν γένει· δὲ ὁ γνήσιος· τοῦ
νισωτέρου ἑλληνισμοῦ χαρακτηριστῆρ. Σ.τ.Δ.

IN MORTE

DI

SPIRIDIONE MARGARI

ZACINZIO

O mio nobile alunno

Che in mezzo ai condiscepoli tuoi(*)

Ed a più prodi e cari compagni di martirio

Ora vai passeggiando gli eteri giardini

Memore per avventura de' nostri diporti

Tra le rose e i vigneti

Di Zacinto serena,

Tu sulla cui fronte splende a guisa di stella

La mortal piaga ricevuta

Per questa Grecia divina,

Tu mostro a dito dagli Angioli ammiratori

Dei forti e dei buoni

Non lodegnare le inchieste

Del precettor riverente,

Sai che tuttora m'è ignoto se il terrestre soggiorno

Infligger debba in perpetuo

Affanni e mali estremi a ciascun generoso

O convertirsi alla fine nell'Eden beato

Che con dure fatiche e spesso col proprio strazio

Quegli d'apparecchiar si confida

Alla miserabile umana schiatta.

(*) Con infinito suo cordoglio l'autore della presente epigrafe ha veduto morire nello spazio dei quarant'anni da lui trascorsi in quest'isola, un numero pressochè uguale de' suoi allievi.

Ma dove ciò fosse un vano sogno
A che gioverebbe sì gran zelo?
Forse a volgere al meglio l'animo di pochi
Non di rado incostanti?
E tu coi celesti tuoi consorti
Tocco dalla cartà del luogo natale
Come goder potresti schiette ed intero
Le dolcezze di costassù?
Sciogli dunque chè il puoi il vecchio amaro dubbio
Invigorito oltremisura dal lezzo
Dell'odierna corruttela
Che simile ad un mare di sanguigna belletta
Volve la densa orribil onda
Sulla terra tuttaquanta.
Degna altresì baciar le mani in mia recca
Alla gentile e pia
Ch'io m'ebbi quasi otto lustri ah! troppo brevi
Angiol custode a lato,
Unica e perduta mia delizia
Alla quale il dì che lasciasti il tetto paterno
Render ti piacque siffatto omaggio
Perchè sperto di tua famiglia e di te stesso
Ben sapevi come nel casto grembo
Della domestica virtù
Si nutrano e crescan gli eroi...
Oh dille ten prego che ad ogn'istante la chiamo
Che spero stringer con lei quando che sia.
A piè del Creatore medesimo
Vincoli de' primi più augusti assai
E al pari di tanto sacerdote
Sempiterni,

L. I. MARZOCCHI.

Εν σελ. 399, στήλ. 6^η στιχ. 29 ἀντὶ τῆς ἐν ἀνακαλύψεως ἀνάγν. τῆς ἀνακαλύψεως. Εν σελ. 403, στήλ. 4. στιχ. 39 ἀντὶ ἐθελῶν ἀνάγν. ἐθελῶν.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Οἱ θεοὶ τῆς Ἑλλάδος, σελ. 34.—Περὶ τροφῆς καὶ πότου, σελ. 99 καὶ 41.—Μελέτη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, σελ. 177, 228, 286, 292 καὶ 313.—Ο κ. Ἐμμ. Δ. Ροιδῆς περὶ συγκρίτου ἑλληνικῆς ποιήσεως, σελ. 201.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Ἰουστίνος ὁ Δεκάδικος ἢ Δεκαδίων, σελ. 16.—Ἀδελφὸς Θεός, σελ. 31. Ἐγδάριος Κοινέτος, σελ. 37.—Βίκτωρ Οὐγκώ, σελ. 69. Ἀναστάσιος Καζα-

βίας, σελ. 77.—Ὁ κόμης τῶν Παρισίων, σελ. 136.—Προσθήκη εἰς τὰ περὶ Ἐγδάριου Κοινέτου, σελ. 139.—Κινίρης, σελ. 204.—Βίκτωρ Ἐμμανουήλ Β, σελ. 279.—Γεράσιμος Λεϊθαδῆς, σελ. 347.

ΙΣΤΟΡΙΑ

Τὰ ἐν Παρισίοις δεσποτήρια ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τοῦ δήμου, σελ. 46, 88, 129, 145 καὶ 182.—Ὁ θάνατος τῆς Μαρίας Ἀντωνιέττης, σελ. 133.—Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου, σελ. 209.—Per un punto Martin perse la Capra, σελ. 361.